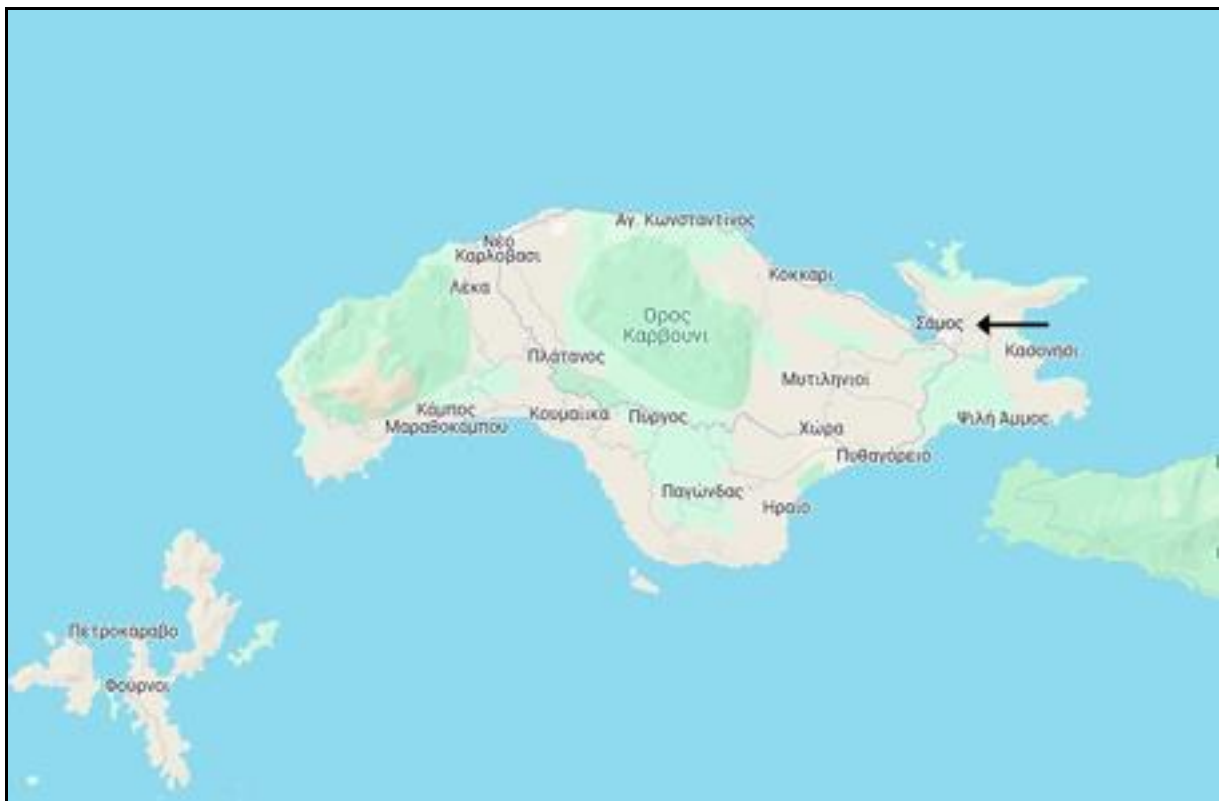

Τάσος Ανθουλιάς

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ

Από τους αρχαίους χρόνους
ως το 2020 μ.Χ.

Η Σάμος είναι νησί του Αιγαίου πελάγους.
Ανατολικά είναι πολύ κοντά οι ακτές της Μικράς Ασίας.
Δυτικά είναι το Ικάριο πέλαγος όπου βρίσκεται το νησί Ικαρία.
Κοντά στη Σάμο είναι το μικρό νησί Φούρνοι.

Κατά την ιστορική παράδοση, το νησί κατοίκησαν διαδοχικά Φοίνικες, Πελασγοί, Κάρες και Λέλεγες. Και τελικά οι Ίωνες. Τον 7ο αιώνα π.Χ. η Σάμος ήταν ένα από τα μέλη της Ιωνικής Δωδεκάπολης. Το νησί ήταν κέντρο του Ιωνικού πολιτισμού, φημισμένο για τα σαμιώτικα κρασιά του και την κόκκινη κεραμική του. Το πιο διάσημο κτίσμα του ήταν ο ιωνικού ρυθμού αρχαϊκός ναός της θεάς Ήρας – το Ηραίο (στη φωτογραφία).

Τον 7ο αιώνα π.Χ. η Σάμος είχε γίνει ένα από τα κορυφαία εμπορικά κέντρα της Ελλάδας. Ανέπτυξε έναν σημαντικό στόλο. Σύμφωνα με μια εκδοχή ήταν οι πρώτοι Έλληνες που έφτασαν στα στενά του Γιβραλτάρ. Στη φωτογραφία Σαμιακού τύπου διήρης (Σάμαινα), μοντέλο στο Τεχνολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 6ος αιώνας π.Χ.

Έκανε πολλές αποικίες σε πολλά μέρη, μεταξύ αυτών και στην Αίγυπτο. Στη φωτογραφία ο Κούρος της Σάμου, ο μεγαλύτερος σωζόμενος Κούρος στην Ελλάδα, που δείχνει αιγυπτιακή επιρροή.

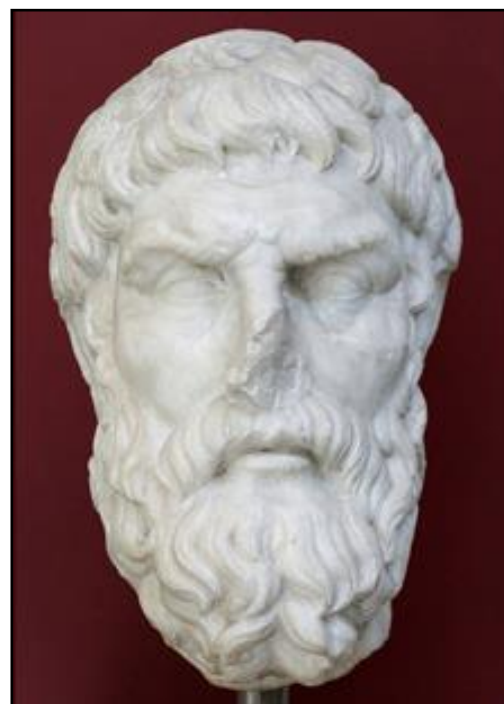
Τον 6ο αιώνα π.Χ. δύο ομάδες εργασίας υπό την ηγεσία του μηχανικού Ευπαλίνου έσκαψαν μια σήραγγα για να κατασκευάσουν ένα υδραγωγείο μήκους ενός χιλιομέτρου για την τροφοδοσία της αρχαίας πρωτεύουσας της Σάμου με γλυκό νερό. Θεωρείται σήμερα ως ένα από τα αριστουργήματα της αρχαίας μηχανικής. Το υδραγωγείο αποτελεί μέρος της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Τον 6ο αιώνα π.Χ. γεννήθηκε στη Σάμο ο Πυθαγόρας που ήταν σημαντικός Έλληνας φιλόσοφος, μαθηματικός, γεωμέτρης και θεωρητικός της μουσικής. Παντρεύτηκε τη φιλόσοφο και επιστήμονα Θεανώ. Είναι ο κατεξοχήν θεμελιωτής των ελληνικών μαθηματικών, δημιούργησε ένα άρτιο σύστημα για την επιστήμη των ουρανίων σωμάτων που κατοχύρωσε με όλες τις σχετικές αριθμητικές και γεωμετρικές αποδείξεις και ήταν ιδρυτής ενός φιλοσοφικού κινήματος του οποίου τα μέλη αποκαλούνταν Πυθαγόρειοι.

Από τα τέλη του 6ου αιώνα π.Χ. μέχρι το 366 π.Χ. υπήρξαν συνεχείς πόλεμοι με τους Πέρσες που κατέκτησαν τη Σάμο κάποιες περιόδους. Ενδιάμεσα υπήρξε συμμετοχή της Σάμου στον Πελοποννησιακό πόλεμο.

Τον 4ο αιώνα π.Χ. γεννήθηκε στη Σάμο ο φιλόσοφος Επίκουρος. Από την Επικούρεια φιλοσοφική σχολή στην Αθήνα, τον «Κήπο», διαδόθηκαν οι αρχές της επικούρειας φιλοσοφίας σε όλο τον ελληνικό και αργότερα ρωμαϊκό κόσμο. Ο Επίκουρος ήταν από τους πολυγραφότερους φιλόσοφους της Ιστορίας.

Από το 275 π.Χ. ως το 63 π.Χ. η Σάμος ήταν υπό τον έλεγχο των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στη συνέχεια ήταν μέρος της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Στη φωτογραφία ο Αρχαιολογικός χώρος των Θερμών της Σάμου τη Ρωμαϊκή περίοδο.

Τον 3ο αιώνα π.Χ. γεννήθηκε στη Σάμο ο Αρίσταρχος που ήταν αστρονόμος και μαθηματικός. Είναι ο πρώτος επιστήμονας (μετά τους Πυθαγορείους) ο οποίος πρότεινε το ηλιοκεντρικό μοντέλο του Ηλιακού Συστήματος, θέτοντας τον Ήλιο και όχι τη Γη, στο κέντρο του γνωστού Σύμπαντος. Δύο χιλιάδες χρόνια μετά, ο Κοπέρνικος στηριζόμενος στις θεωρίες του Αρίσταρχου και των Πυθαγορείων, όπως ο ίδιος επισημαίνει στην εισαγωγή του έργου του, ανέλυσε περαιτέρω το ηλιοκεντρικό σύστημα, όπως το γνωρίζουμε σήμερα.

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία μεταλλάσσει δραστικά το νησί με το έντονο χριστιανικό στοιχείο του οποίου υπάρχει πλούσια κληρονομιά ως σήμερα. Μεγάλη άνθηση την περίοδο αυτή έχει ο μοναχισμός στην περιοχή του Κέρκη. Στη φωτογραφία το Μοναστήρι στον Βροντά.

Από τον 13ο αιώνα η Σάμος πέρασε στον έλεγχο των Γενοβέζων. Στη φωτογραφία Γενοβέζικη καστροπολιτεία στη Σάμο.

Η Σάμος περιήλθε υπό Οθωμανική κυριαρχία το 1475 οπότε το νησί είχε εγκαταλειφθεί λόγω των επιπτώσεων της πειρατείας και της πανούκλας. Το νησί παρέμεινε έρημο για σχεδόν έναν ολόκληρο αιώνα προτού οι Οθωμανικές αρχές, έχοντας πια τον ασφαλή έλεγχο του Αιγαίου, κατέβαλαν μια σοβαρή προσπάθεια για τον επανεποικισμό του νησιού.

Ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός διαδραματίστηκε στη Σάμο προς το τέλος της περιόδου της Τουρκοκρατίας και πριν την Έναρξη της Επανάστασης του 1821: το Κοινωνικό Κίνημα των «Καρμανιόλων». Καρμανιόλοι ονομάζονταν τα μέλη ενός λαϊκού επαναστατικού κινήματος, με ένα όνομα που προερχόταν από το Γαλλικό δημοφιλές τραγούδι της περιόδου της Γαλλικής επανάστασης.

Η Σάμος κήρυξε την επανάσταση στις 18 Απριλίου 1821 με τον οπλαρχηγό Κωνσταντή Λαχανά. Μετά από εκκλησιαστική τελετή και με πανηγυρικές εκδηλώσεις υψώθηκε η σημαία της επανάστασης που έφερε ως σύμβολο την κουκουβάγια και τις λέξεις «Ελευθερία ή θάνατος».

Στη συνέχεια τη διοίκηση της επανάστασης στο νησί ανέλαβε ο Λυκούργος Λογοθέτης. Κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821 η Σάμος διατήρησε τοπική διοίκηση. Αν και δεν καταλήφθηκε το νησί από τον τουρκικό στόλο δεν εντάχθηκε στο νεοσύστατο Βασίλειο της Ελλάδας. Το 1835 η Σάμος έγινε αυτόνομη με την ονομασία Ηγεμονία της Σάμου. Στη φωτογραφία ο Θυρεός της Ηγεμονίας της Σάμου.

Το νησί ενώθηκε με το Βασίλειο της Ελλάδας τον Μάρτιο του 1913, πέντε μήνες μετά το ξέσπασμα του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου. Αν και άλλα νησιά του Αιγαίου καταλήφθηκαν γρήγορα από το Ελληνικό Ναυτικό, η Σάμος αφέθηκε αρχικά στο υπάρχον καθεστώς της από την επιθυμία να μην αναστατώσει τους Ιταλούς στα κοντινά Δωδεκάνησα.

Τον Σεπτέμβριο του 1949 η Σάμος έγινε κανονικό τμήμα της Ελλάδας. Στη φωτογραφία άγαλμα λιονταριού στη Σάμο που είχε ανεγερθεί το 1930 για τον εορτασμό της εκατονταετηρίδας της ελληνικής ανεξαρτησίας.

Στις 30 Οκτωβρίου 2020 έγινε σεισμός 6,7 ρίχτερ μεταξύ της Σάμου και της Σμύρνης, στον κόλπο της Εφέσου. Λίγα λεπτά αργότερα, συνέπεια του σεισμού ήταν να προκληθεί τσουνάμι. Από τον σεισμό σκοτώθηκαν στη Σάμο δύο άτομα και στην Τουρκία 114.

Στο Καρλόβασι (πόλη της Σάμου) υπάρχει τμήμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που περιλαμβάνει τη Σχολή Θετικών επιστημών.

Δυτικά της Σάμου είναι το νησί Ικαρία. Αυτό το νησί πήρε το όνομα του από τον γιο του Δαίδαλου, τον Ίκαρο, ο οποίος σύμφωνα με τον μύθο ξεβράστηκε στις ακτές αυτού του νησιού, αφού από λάθος του ανέβηκε πολύ ψηλά στον ουρανό και ο ήλιος του έλιωσε τα φτερά του που ήταν φτιαγμένα από κερί και έπεσε στη θάλασσα.